

Виступ Януша ГОРОШКЕВИЧА під час освячення пам'ятного знака на місці спортивного стадіону - кладовища періоду братовбивчих боїв квітня - липня 1943 року в Гуті Степанській 19 липня 2009 року

Брати і сестри!

Це місце вимагає тиші. Молитва, а не слова, тут найбільш потрібна. Однак треба нагадати, що це за місце. Молодь про це нічого не знає.

Це кладовище! Тут багато могил, окремих і спільних. Це святе місце. Коли настав час ненависті, коли забули про науку Христа, а життя втратило ціну, все більше було вбитих - їх кількість збільшувалася в такому страшому темпі, що гутянське кладовище не

ширини, яму. 4 священики - Дзепецькі, Лісіцкі, Доманські і Шарек відспівували мертвих, проходили і кропили свяченою водою ряди забитих, серед яких було багато дітей. Потім почали приносити тіла та укладати одне біля одного в ямі у два ряди. Люди плакали.

Не відомо, скільки тут поховали людей, принаймні декілька сотень. Ніхто їх не рахував. Багато з них, однак, ніколи не отримало своєї могили. Кістки лежать десь по лісах і полях. Їх імена знає тільки Господь. Їх ім'я - волинські діти! Вічна їм пам'ять!

Падіння Гуті, хоч врятуванню багатьох місцевостей, які коли почули про Гуту, почали добре готуватися до бою. 19 липня на звістку про падіння Гуті комендант округу Волинь Армії Крайової видав наказ, аби польськими відділами самооборони почали командувати професійні офіцери та передати їм усе доступне озброєння. Волинська трагедія записалася в пам'яті народу як чергова кривава битва, але більш болюча, бо братовбивча.

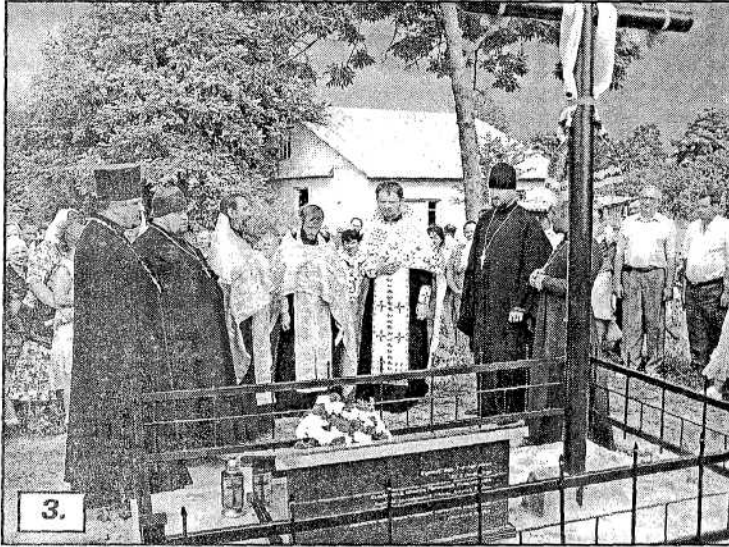
Закінчуючи, я хотів би подякувати усім, хто причетний до того, що ми зібралися тут, на

Виступ Януша Горошкевича

могло прийняти більше вмерлих. Коли після кривавих боїв в Бутейках привезли в Гуту 15 вбитих, було прийняте рішення освятити спортивний майданчик під кладовище. Посередині поставили великий дубовий хрест. Потім почали привозити все більше вбитих парафіян з околиці. Було багато похоронів, які просто вражали трагізмом. Наприклад, пана Налмовіча, або похорон двох малих дітей, яких принесла мати, а після похорону пішла шукати решту дітей. Ніхто не знає, ким вона була і звідки прийшла. Протягом останніх тижнів не було дня без доховань. Коли велася бої за Гуту 16-18 липня 1943 року, кладовище почало швидко

гутянській землі. Прізвищ багатьох з вас я просто не знаю. Коли я їхав сюди вперше, навіть не сподівався, що доля розпорядиться інакше. Коли я приїхав в Гуту, мене привітали незнайомі нам люди, Петро Юрчук з жінкою і родиною. Я познайомився з паном Кричильським, який живе біля кладовища. Це гостинні, добрі люди, готові допомогти. Потім я познайомився з отцем Сергієм Забейдою, Миколою Загоруйко, учасниками церковного хору. Мав честь познайомитися з головою районної ради паном Віктором Талашуком, письменником Олександром Намозовим, отцем Федором із Стидіна Великого, мав нагоду взяти участь в богослужінні п'ятиде-

заповнюватися. Чеслав Пьотровскі так описує день похорону 17 липня:

Тоді збирали тіла тих, що загинули минулої ночі і ранку, жителів Гуті і біженців, які прийшли до них. Їх зносили переважно до будинку Народного дому. І тільки там їх тіла розпізнавали. Вирішили поховати усіх в загальній могилі, на території спортивної площадки. Загортали тіла у полотняні простирадла, в південь мав бути спільний похорон. Почали звозити і укладати забитих рядками на спортивному майданчику. До забитих в Гуті приєднали ще кільканадцять жертв, привезених з околиці Вирки і Седліска. Священики закликали, аби для безпеки участь брали тільки найближчі родини жертв. Однак зібралося кілька сотень осіб. На траві майданчика лежало в 4 рядах приблизно 100 жертв. Укладені одне біля одного, часто цілими родинами. А біля них стояли найближчі з різних сусідніх місцевостей. Поряд викопали довгу, на чотири метри

святників, пізнав їх шановних пасторів - Петра Макаренка з Бутейків та його родину. Без їх зусиль і доброї волі нас би тут сьогодні не було. Зроблено багато. Це добрий прогноз на майбутнє. Діти пізнають історію, вчать шанувати близьких. Дякую Ніні Юрїївні Кроці, яка дала метал на всі хрести і огорожі, Великоמידський кар'єр надав каміння, допомагали в будові Кричильський Ігор Романович, Забедюк Віталій Іванович, зварювальні роботи виконав Галушко Олег Іванович, у прибиранні на кладовищі і інших роботах допомогли: Забедюк Людмила Михайлівна, Ромашко Олександр Павлович, Ромашко Олександр Костянтинович, Марчук Григорій Ничипорович, Мельник Олександр Павлович, Мельник Ніна Євстафіївна, Точ Олена Володимирівна, Лобач Олександр Степанович, Дуць Павло Миколайович, Свиридюк Павло Миколайович, Кричильський Петро дав каміння, Юрчук Петро Михайлович, Юрчук Софія Петрівна. Найбільше зворушили мене малі діти, які теж допомагали.

Однак нічого не було б, якби не великі зусилля пана Віктора Петровича Крота, голови сільради, який дуже багато робить для села. Дякую і його мамі за гостину, а також дякую Кричильським і Юрчукам.

А на завершення хочу сказати, що мені шкода з вами прощатися. Будьте усі здорові. Хай вас, ваші родини і цю землю благословить Господь.

Слава святій гутянській землі! Слава Христу!

*Януш, внук Людвіка з Омелянки,
ГОРОШКЕВИЧ.*